

Tíðindaskriv frá Filmsfelagnum:

As Time goes by –Casablanca í Norðurlandahúsinum

Sunnudagin 7. febr. kl. 18.00 sýnir Filmsfelagið ódeyðiliga filmsklassikaran við Ingrid Bergman og Humphrey Bogart »Casablanca«. Liðin eru fimti ár síðani Michael Curtis stjórnaði tilfíkinu upptøkunum í Hollywood.

Casablanca er ódeyðiligi Hollywoodfilmurin um hin reina, sanna kærleikan. Heimskríggj leikar á, tá tey bæði Rick (Humphrey Bogart) og Ilse Laszlo (Ingrid Bergman) hittast á Rick's Café Américain. Vit eru í Casablanca, friðskjólunum millum frælsi og fangatippi. Aftan fyri hoyrist »As time goes by« og leikur fer fram...

Við hesi sunnudagssýning í Norðurlandahúsinum fáa filmshugað høvi at gera sær sínar egnu hugsanir um, hví júst hesin filmurin, við hálvthundrað árum á baki, hevur fingið slíka einastandandi serstöðu í filmssøguni allari.

Sigst, at ætlanin upprunaliga var, at ein ávisur leikari, Ronald Reagan at navni, skuldi hava leiklutin í filminum Casablanca. Hilt er at gita, um hin 40. amerikanski forsetin tá hevði titlun Reagan ella Bogart! Hvíta húsið (Casa Blanca) kundi Ronald Reagan so í øllum førum flyta inn í nærum fjóruti ár seinni, í 1981.

Leikstjórin

Leikstjórin, ið hevur ritað navn sitt við gyltum stavum á fleiri stóur í filmssøguni, er Michael Curtis.

Eins og flestu avrikskappar í størstu dögum Hollywoods, var hann ikki amerikamaður; Mihály Kertész, sum hann veruliga æt, var borin í heim í Ungarn 1888 og doyði í USA í 1962. Hann virkaði eina tíð í Europa, men leitaði til Hollywood, tá ljóðfilmurin kom fram.

Við jarnhørdum hond síni stjórnaði hann ikki færri enn 165 leikfilmum, eitt nú »The Adventures of Robin

Hood« við Errol Flynn (1938), »Mildred Pierce« við Joan Crawford (1945) og ikki minst sunnudagsfilm okkara í Norðurlandahúsinum »Casablanca« við stjørnunum Ingrid Bergman og Humphrey Bogart (1942).

Ingrid Bergman

(1915–82) Saman við landskvinnuni Greta Garbo (1905–1990) kom Ingrid Bergman at vera tann norrøni leikarin, sum er komin longest í altjóða filmsheiminum. 1933 fór hon á Dramatens elevskola í Stockholm og longu tvey ár seinni var hon fyrsti ferð at siggja í einum veruligum leikfilmi. Hon fekk sáttmála í lag við Svensk Filmindustri har Gustaf Molander leikstjórnaði. Saman gjørdu tey seks filmar, teirra millum »Intermezzo« (1936), sum amerikanski Hollywoodmaðurin David O. Selznick hepnadist at siggja. So hugtikin gjørdist hesin peningasterki amerikumaður, sum júst hevði lagt stóðu hond á stórfilmin »Gone with the Wind«, at hann fekk hina ungu Ingrid at koma til filmby filmbyanna – Hollywood. Hetta tíðarskeið leikti hon saman við størstu mannligu filmstjørnunum í Hollywood. Eitt nú við Spencer Tracy í »Dr. Jekyll & Mr. Hyde« (1941). Humphrey Bogart í aktuella »Casablanca« (1942) og Charles Boyer í »Gaslight« (1944). Fyri leiklutin í hesum filmi vann hon ta fyrstu av iált trimum Oscar-virðis-lønunum.

Í 1978 arbeiðdi hon fyri fyrstu og einastu ferð saman við landsmanninum Ing-

mar Bergman. Tað var í filminum »Höstsonaten«. Leiklut hennara í hesum filmi, metti Ingrid Bergman altíð sum sín besta.

Humphrey Bogart

(1899–1957) Amerikanski filmsleikarin Humphrey Bogart gjørdist kendur í filminum »The Petrified Forest« í 1936. Samansetta lyndi hansara, harðrendur men tó mildur, gjørdist eyðkent og nógv nýtt í filmi. Umframt her umrødda filmin »Casablanca«, gjørdist Bogart kendur fyri leiklut sín í filminum sum »The Maltese Falcon« í 1941, »The Big Sleep« í 1946 og »The Caine Mutiny« í 1954.

Í 1945 gjøftu Bogart fyri fjórðu ferð; brúðurin var filmstjørnan Lauren Bacall (f. 1924).

»Bogey«, sum hann ofta verður róptur, man vera hin størsta kultstjørnan í nýggjari filmssøgu. Hann man vera tann filmsleikari, sum oftast er prentaður, tað verði seg upp á postkort ella uppsløg. Enn tann dag í dag eru afturlitandi filmsstevnur, ið heiðra minnið um hesa löggu, einslugu »antiheitu«.

Play it again, Sam!

Filmsklassikarin úr Hollywood verður sýndur í Norðurlandahúsinum sunnudagin hin 7. febr. 1993 kl. 18.00. Atgongumerki á kr. 50,- fyri vaksni og kr. 25,- fyri børn undir 12 ár, fáast við dýrmar. Ein sunnudagssýning fyri alt húskið! Høvi verður eisini at tekna seg til íslandsferðina 24.–27. mars í ár, tá norrøn filmsstjørna verður í Reykjavík.

Viðmerkingar til Smokie konsertina leygarkvøldið 30/1-93

Tað stóð á atgongumerkinum, at konsertin skuldi byrja kl. 8. Eg møtti upp kl. 9.10, tí eg gekk út frá, at upphitingarbolkurin Rock Wall tá var lúðurur at spæla og at bolkurin Smokie mundi skjótt fara á pallin. Men so var ikki. Tá eg kom inn í høllina, trein Finn Jensen á Pallin og segði, at bolkurin Rock Wall kom á pallin um eina lítla løtu, tí teir høvdu eitt lítlið brek, sum um tað var nak-

að nýtt, men tað gingi tá ikki meira enn uml. 5 min., so byrjaði Rock Wall at spæla og spældi í einar 50 min. Men so kom steðurur í ein heilan tíma, áðrenn Smokie kom á pallin. Eina ferð var Finn Jensen á pallinum og fortaldi okkurt um at bussurin við Smokie-mann-ingini var vilstur í býnum í Havn. Ikki kann sigast at tað ljóðaði serliga trúligt, men nóg mikið um tað. Ein tími gekk so áðrenn Smokie kom á pallin og spældi í 1 1/2 tíma. Smokie var sum vant super, men ikki kann tað sigast um upphitingarbolkurin Rock Wall, serliga var tað gálvið við bassinum, sum var alt ov hart frá og sostatt oyðilegtið framfærsluna fullkomuliga. Tað er ótrúligt, at ein bolkur sum Rock Wall, ið hevur spælt í fleiri ár, ikki kann geva eina betri ljóðgøðsku frá sær. Men tað visir seg at teir flestu feroysku bolkmenn hava ein vána-ligan ljóðmann við mixipultin og tað er spæll. Tí dæmar mær best útlendskar bolkar, sum koma hendavegin at spæla, tí ljóðgøðskan er altíð so nógvur ferðir betri enn tá feroyskir bolkar hava konsert.

Tað hevði kanska verið betur, um bara Smokie spældi og eingin upphitingarbolkur var við, so hevði tað ikki verið so leingi at biða eftir Smokie, sum í hesum føri, í einar 3 tímar hjá teimum, ið komu til ásettu tíðina, kl. 8.

Síðani til hetta at halda tíðina! Vit vita, at færoyingar flestir koma sjáldan til tíðina og so vilja fyrrreikararnir ikki byrja konsertina fyrr enn nakað væl av fólki er komið, og tað er nettup her, ið feilirin liggur. Hevði tað ikki verið eitt hugskot at allar konsertir hèreftir byrja til tíðina, stundisliga. Tað hevði kanska ikki í eina tíð framvir verið so spennandi hjá teimum, sum spældu, tí so fá mæta upp, og ikki fyrr enn tað ljóði móti endanum, eru tey flestu komin. Men eg trúgvi, at sum tíðin leið og øll vistu, at allar konsertir í Føroyum byrja ásettu tíðina, stundisliga, so hevði vend komið í og tann gamli vanin at koma ov seint hevði doðið burtur.

Men hetta er kanska bara ein ynskideyrmur, sum ongantíð verður veruleiki, tíverri.

Tað stóð á atgongumerkinum til Smokie konsertina, at allar fløskur vórðu tiknar við hurðina, men eg sá eina rúgvu av fløskum í høllini og fløskubrotum, so illa var ansað eftir.

PS. Hetta um at fólki, sum standa fremst, skulu bliva kroyst og onnur svima: Eg stóð við síðuna av pallinum ta mesta av tíðini, Smokie spældi, og tað sum eg sá var at nøkur fá vórðu háláð upp á pallin, so tey sluppu úr trøngdini fremst. Men tey, sum eg sá verða háláð upp á pallin, vóru nokkso full og sóu ikki út til at

hava tað so ringt. Men min meining er tann, at tey stillaseg fremst við fríum vilja og so mugu tey um tað, sjálgvørt er vælgið. Men hesaferð var ikki orsøkin at tað vóru ov nógv fólki í høllini.

Ein musikkiahugaður

Høgra og vinstra hava víst sítt sanna andlit

Fyri fyrstu ferð í søguni er samgonga skipað, har miðflokkahugsjónin ikki er umboðað. Hesir báðir samgonguflokkar eru teir, ið rópa harðast upp undir val. Leggja hvønn annan undir líkt og ólíkt. Hesir flokkar umboða ikki samfelagið sum eina heild, men bert ávisar partar av samfelagnum. Úrslitið verður tí ein slíkur greytur vavdur upp í ein ellibita, har einki skil er í nøkrum sum helst. Og alt samfelagið verður tapari. Her hjálpa eingi gylt lyftu ella hørð slag-orð. Sannleikin er jú tann, at hesir flokkar hava ongan heildarpolitikk samfelagnum at gagni. Hetta er sjón fyri søgn.

Mangan visir tað seg, at tann politiski høgravongurinn revsar tann meiniga mannin fyri at fáa vinnulivið at virka. Og at tann politiski vinstravongurinn revsar vinnulivið fyri at geva meira til aðrar partar av samfelagnum. Tá nú høgra og vinstra virka saman undir somu lon, sita teir og revsa bæði vinnulivið (Tað, sum eftir er) og meiniga mannin fyri at tæna á hugamálinum hjá Gud við hvørjum, teimum sjálvum kanska, sum teir plaga.

Hesin politikkur rakar alt samfelagið hart. Tað einasta vit hava eftir, er ein rúgva av almennum stovnum, ið skulu kanna okkum, granska okkum, skriva okkara brøv, umsita okkara pening, umsita okkara vinnulív, umsita okkara fiskivinnu osfr. Og alt hetta skal jú gjaldast, og meinigi maðurin hevur ikki meira at gjalda við

og vinnulivið (tað, sum eftir er), hevur upptattur minni.

Vit mugu tí ásanna, at hetta er ein politikkur, ið ikki ber til, hvørki høgra ella vinstra. Vit mugu burtur frá tí politikki, ið vil skapa tveir mótsetningir í vinnulívnum og arbeiðsfjöldinum. Tí í veruleikanum eru hesir bolkar tveir bitar av somu kúku. Einki vinnulív: ongin arbeiðsfólk – Ongin arbeiðsfólk: einki vinnulív. So einfalt er tað. Tí er neyðugt við heildarloysnum og lógum, ið gera øll líka fyri lógini, har ongin útnytt nakran annan, og har byrðarnar verða javnt býttar millum allar stættir. At vit liva og læra at lyfta í felag, og ikki bert hugsa um okkum sjálvi, má verða slagorðið millum manna framyvir, nú vit hava sær allan bólkapolitikk miðsæydnað.

Ásanna má, at arbeiðsátt má út frá miðflokkahugsjónini, har vinnulív og arbeiðsfólk í felag bera tær byrðar, ið neyðugur eru fyri at samfelagshjólini kunnu mæla. Framyvir má arbeiðsgevni og arbeiðsfólk í felag bera tær byrðar, ið neyðugar eru fyri at samfelagshjólini kunnu mæla. Framyvir má arbeiðsgevni og arbeiðsfólk í felag bera tær byrðar, ið neyðugar eru fyri at samfelagshjólini kunnu mæla. Framyvir má arbeiðsgevni og arbeiðsfólk í felag bera tær byrðar, ið neyðugar eru fyri at samfelagshjólini kunnu mæla. Framyvir má arbeiðsgevni og arbeiðsfólk í felag bera tær byrðar, ið neyðugar eru fyri at samfelagshjólini kunnu mæla.

Verandi samgonga er samansett av tveimum mótþolum, ið mótarbeida hvørjum øðrum, og er sostatt ikki før fyri at finna fram til nakrar loysnir. Í slíkum tilfelli hava vit ikki ráð til slíkan tilvildarligan politikk. Hetta hava flest øll ásannað. Nær áttán samgongan hetta sjálv?

Eyðun Anthoniussen